

Motion till riksdagen 2021/22:2691

av **Laila Naraghi (S)**

Översyn av säkerhetspolitiska risker med inköp av kärnbränsle från Ryssland

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, med utgångspunkt i Forsvarsberedningens senaste rapport, bör se över vilka sårbarheter och säkerhetspolitiska risker de statliga bolagens verksamhet och internationella affärsuppställningar medför för Sveriges kritiska infrastruktur och beredskap, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Ryssland har en ambition att utöka sin maktsfär genom export av kärnkraftsrelaterade produkter, såväl kärnbränsle som färdiga reaktorer.

Forsvarsberedningen har konstaterat att det militärstrategiska läget har försämrats de senaste åren bl.a. som ett resultat av den politiska utvecklingen i Ryssland och av att den ryska militära förmågan har ökat.

Sverige har genom statliga Vattenfall under lång tid köpt in råvaran uran från Ryssland. Den strategiska bränsletillverkningen har Sverige historiskt dock inte köpt från Ryssland. Det förändrades 2016 när statliga Vattenfall ingick ett avtal med ryska Tvel som är ett dotterbolag till energibolaget Rosatom. Dess intressen kan likställas med Rysslands eftersom bolaget befinner sig under den ryska statens styre. Rysslands president beslutar om bolagets strategiska mål och utser även dess direktör och styrelsemedlemmar.

Att köpa in uran från Ryssland innebär, jämförelsevis, inga omedelbara säkerhetspolitiska risker. Detta eftersom den strategiska bränsletillverkningen sedan sker i Sverige eller andra EU-länder.

Att köpa in färdigt kärnbränsle, däremot, medför att Sverige lämnar ut stora mängder strategisk information om vår kritiska infrastruktur till Ryssland. Själva produktionen och leveransen av kärnbränsle innebär bland annat behov av att vara på plats vid

reaktorn, som är säkerhetsklassad enligt svensk lagstiftning. Det kan även innebära leverans av mjukvara, information för säkerhetssimuleringar och dylikt. Rent säkerhetsmässigt är inköp av kärnbränsle en mer närgången aktivitet mellan kund och försäljare, än inköp av uran.

För att kunna köpa kärnbränsle av Ryssland måste Vattenfall tillhandahålla information om vilken typ av bränsle som krävs i våra reaktorer, det rör sig om värdefulla och eftertraktade data för främmande makt.

Vattenfalls affärer och avtal med Rosatoms dotterbolag Tvel rönt viss politisk uppmärksamhet. När Peter Hultqvist (S) 2013 ställde en riksdagsfråga till Carl Bildt (M) svarade utrikesministern:

Staten pekar inte ut vilka leverantörer enskilda bolag – inte heller de statligt ägda – ska använda sig av i sin energiproduktion. Några åtgärder med en sådan innebörd för de statligt ägda bolagen är inte heller aktuella. Jag avser mot denna bakgrund inte att vidta några åtgärder för att tydliggöra en säkerhetspolitisk analys över Vattenfalls affärsförbindelser.

Efterföljande regeringar har uttryckt liknande ståndpunkter.

EU har i sin energistrategi pekat på att EU inte ska sätta sig i ett beroende av ryskt kärnbränsle och ryska kärnkraftverk. EU-parlamentet antog i våras en resolution som uppmanar EU:s medlemmar att stoppa byggen av kärnkraftverk där Rosatom är inblandat. Senast i raden av EU:s medlemsländer att stoppa Rosatom var Tjeckien. Landets regering beslutade i år att utesluta Rosatom från att få vara med att lämna anbud på bygget av ny reaktor.

Försvarsberedningen konstaterar att den ryska ledningens agerande under det senaste årtiondet, och särskilt sedan 2014, ofta har överraskat omvärlden.

Energiförsörjningen är en del av vårt lands kritiska infrastruktur och är av stor betydelse för Sverige.

Med anledning av Försvarsberedningens rapport finns det anledning att se över vilka sårbarheter och säkerhetspolitiska risker de statliga bolagens verksamhet och internationella affärsuppdrag – såväl Vattenfalls som andras – kan innebära för Sveriges kritiska infrastruktur och beredskap.

Laila Naraghi (S)